

МОН УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(УНУ)

ПРИТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії УНУ

Олена ЯРОШИНСЬКА

28. 05. 2026

ПРОГРАМА

**вступного іспиту зі спеціальності А1 «Освітні науки»
для конкурсного відбору на навчання для здобуття ступеня
доктора філософії**

Голова предметної комісії

 Олександр КОБЕРНИК

(підпис)

Укладачі: д. п. н., професор Оксана БЯЛИК; д. п. н., професор Микола ГАГАРІН; д. п. н., професор Олена КІРДАН; д. п. н., професор Олександр КОБЕРНИК (гарант освітньої програми).

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціально-психологічної освіти та фізичної культури (протокол № 1 від 08.05.2026 р.).

Схвалено вченою радою факультету соціально-психологічної освіти та фізичної культури (протокол № 2 від 14.05.2026 р.)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Характеристика змісту програми.....	6
2. Вимоги до здібностей і підготовленості вступників.....	9
3. Орієнтовний перелік питань для підготовки до фахового вступного іспиту.....	10
4. Критерії оцінювання підготовленості вступників.....	13
5. Список рекомендованої літератури.....	16

ВСТУП

Метою проведення вступного іспиту до аспірантури із дисципліни «Теорія і методика вищої освіти» є виявлення ступеня засвоєння здобувачами вищої освіти цілісної і логічно-послідовної системи знань про наукові основи підготовки кадрів вищої кваліфікації; забезпечення їх підготовки як професіоналів, здатних до самоосвіти та професійного розвитку, що володіють основами знань з педагогіки вищої школи та успішно застосовують їх у професійній діяльності при розв'язанні педагогічних ситуацій, пов'язаних з навчанням, вихованням та розвитком студентської молоді, набуття ними професійних компетентностей відповідно до сучасних вимог.

Програма вступного іспиту фахового вступного випробування до аспірантури за галуззю знань А Освіта за спеціальністю А1 «Освітні науки» відображає загальне коло кваліфікаційних вимог до теоретичних знань претендентів для вступу до аспірантури в обсязі програми рівня вищої освіти магістра. На основі програми складається перелік питань вступного іспиту й формуються екзаменаційні білети.

Вступник повинен продемонструвати розуміння ролі закладів вищої освіти у суспільстві; знання основних законодавчих документів у сфері вищої освіти, сутності процесів навчання і виховання у вищій школі; готовність розкрити загальні питання організації науково-педагогічних досліджень, методи досліджень та їх можливості, способи узагальнення й оформлення результатів науково-дослідницького пошуку; шляхи вдосконалення майстерності викладача і способи його саморозвитку; знання принципів, форм і методів навчання і виховання у вищій школі.

Завдання до фахового іспиту при вступі в аспірантуру за спеціальністю А1 «Освітні науки» здобувачів на основі ступеня магістра (спеціаліста) містять питання з наступних базових дисциплін:

- педагогіка вищої освіти;
- методика викладання у вищій школі;
- теорія і практика виховання у закладі вищої освіти;

- інновації в освіті та управлінні;
- теорія і методика організації науково-педагогічних досліджень.

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Навчальна дисципліна «**Педагогіка вищої школи**» включає такі теми, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

Тема 1. Предмет, завдання та основні категорії педагогіки вищої школи

Тема 2. Європейська освітня інтеграція та її сутність.

Тема 3. Професійна діяльність викладача закладу вищої освіти. Професійна компетентність викладача закладу вищої освіти.

Тема 4. Студент як об'єкт і суб'єкт освітнього процесу.

Тема 5. Поняття дидактики вищої школи.

Тема 6. Організація освітнього процесу у вищій школі.

Тема 7. Закони, закономірності та принципи навчання.

Тема 8. Методи і засоби навчання у вищій школі

Тема 9. Форми організації навчання у вищій школі. Лекція у вищій школі.

Тема 10. Методика проведення практичних і лабораторних занять у закладі вищої освіти.

Тема 11. Самостійна та індивідуальна робота студентів.

Тема 12. Контроль навчальних досягнень студентів.

Тема 13. Управління навчально-творчою діяльністю студентів.

Навчальна дисципліна «**Теорія і практика виховання в закладі вищої освіти**» включає такі теми, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

Тема 1. Виховання як цілеспрямована педагогічна система. Теорії, підходи, закономірності і принципи виховання.

Тема 2. Загальні психологічні закономірності функціонування й розвитку особистості студента.

Тема 3. Теоретичні основи соціалізації студентської молоді.

Тема 4. Зміст виховання в закладі вищої освіти.

Тема 5. Методи та засоби виховання у вищій школі.

Тема 6. Форми організації виховної роботи у вищій школі.

Тема 7. Функції та планування роботи куратора вищої школи,

професіограма.

Тема 8. Формування колективу та його вплив на особистість студента.

Тема 9. Компетентність куратора академічної групи.

Навчальна дисципліна «**Інновації в освіті та управлінні**» включає такі теми, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

Тема 1. Інноваційні технології як наукова категорія.

Тема 2. Структура та класифікація інноваційних технологій навчання у вищій освіті.

Тема 3. Технологія ситуаційного навчання у підготовці майбутніх педагогів.

Тема 4. Технологія інтерактивного навчання у закладі вищої освіти.

Тема 5. Проєктна технологія навчання та її застосування у закладі вищої освіти

Тема 6. Інформаційно-комунікаційні технології навчання у ЗВО.

Навчальна дисципліна «**Теорія і методика організації науково-педагогічних досліджень**» включає такі теми, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

Тема 1. Наука і наукові дослідження у сучасному світі.

Тема 2. Методологія та принципи наукового дослідження.

Тема 3. Методи наукового дослідження: теоретичні, емпіричні, експериментальні, статистичні.

Тема 4. Навчально-дослідна та науково-дослідна робота студентів.

Тема 5. Інформаційне забезпечення наукової роботи.

Тема 6. Підготовка рефератів та курсових робіт як форм науково-дослідницької роботи здобувачів вищої освіти.

Тема 7. Сутність, структура та етапи виконання кваліфікаційної роботи.

Тема 8. Академічна доброчесність у контексті науково-дослідницької діяльності.

Тема 9. Методика підготовки наукової публікації.

Навчальна дисципліна «**Методика викладання у вищій школі**» включає

такі теми, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:

Тема 1. Предмет, завдання, основні категорії методики викладання у вищій школі.

Тема 2. Освітнє законодавство у сфері вищої освіти.

Тема 3. Сутність викладання на засадах лідерства. Інтерактивні технології у вищій школі.

Тема 4. Методи студентоцентрованого навчання та викладання.

Тема 5. Методи побудови роботи в групі.

Тема 6. Методика підготовки та проведення лекцій у вищій школі.

Тема 7. Методика проведення практичних та семінарських занять у вищій школі.

Тема 8. Методика організації і контролю самостійної, індивідуальної та науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти.

Тема 9. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

2. ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ І ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Програма фахового іспиту до вступу в аспірантуру за спеціальністю А1 «Освітні науки» складена відповідно до Стандартів вищої освіти та «Освітньо-професійної програми» підготовки фахівців ступеня магістра за спеціальністю А1 «Освітні науки».

Вимоги до фахового іспиту під час вступу до аспірантури ґрунтуються на нормативних формах атестації осіб, які навчаються у закладах вищої освіти. Зміст фахового іспиту базується на системі основних розділів нормативних навчальних дисциплін, що визначені «Освітньо-професійною програмою» підготовки фахівця ступеня магістр за спеціальністю А1 «Освітні науки».

Майбутній аспірант повинен **знати**: різні педагогічні концепції, підходи та погляди вітчизняних та зарубіжних вчених на сутність процесу вищої освіти, навчання та виховання; зміст основних державних нормативних та законодавчих документів, що стосуються системи вищої освіти України;—сучасні тенденції та перспективи розвитку вищої освіти в Україні; структуру та закономірності педагогічного процесу в системі вищої освіти; зміст виховання та навчання; принципи, форми організації та методи навчання і виховання у вищій школі; особливостей формування особистісних якостей майбутніх науково-педагогічних працівників, їх професійного розвитку та саморозвитку; сутність управління і керівництва закладами вищої освіти.

Майбутній аспірант повинен **вміти**: розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог; самостійно й автономно знаходити інформацію, необхідну для професійного зростання, опановувати її та творчо використовувати у нестандартних ситуаціях, засвоювати та продукувати нові знання в галузі вищої освіти, демонструвати професійні навички та якості, що стосуються професійної діяльності в закладі вищої освіти; демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Навчальна дисципліна «**Педагогіка вищої школи**»:

1. Предмет, завдання та основні категорії педагогіки вищої школи
2. Європейська освітня інтеграція та її сутність.
3. Професійна діяльність викладача закладу вищої освіти. Професійна компетентність викладача закладу вищої освіти.
4. Студент як об'єкт і суб'єкт освітнього процесу.
5. Поняття дидактики вищої школи.
6. Організація освітнього процесу у вищій школі.
7. Закони, закономірності та принципи навчання.
8. Методи і засоби навчання у вищій школі
9. Форми організації навчання у вищій школі. Лекція у вищій школі.
10. Методика проведення практичних і лабораторних занять у закладі вищої освіти.
11. Самостійна та індивідуальна робота студентів.
12. Контроль навчальних досягнень студентів.
13. Управління навчально-творчою діяльністю студентів.

Навчальна дисципліна «**Теорія і практика виховання в закладі вищої освіти**»:

1. Виховання як цілеспрямована педагогічна система. Теорії, підходи, закономірності і принципи виховання.
2. Загальні психологічні закономірності функціонування й розвитку особистості студента.
3. Теоретичні основи соціалізації студентської молоді.
4. Зміст виховання в закладі вищої освіти.
5. Методи та засоби виховання у вищій школі.
6. Форми організації виховної роботи у вищій школі.
7. Функції та планування роботи куратора вищої школи, професіограма.
8. Формування колективу та його вплив на особистість студента.

9. Компетентність куратора академічної групи.

Навчальна дисципліна «**Інновації в освіті та управлінні**»:

1. Інноваційні технології як наукова категорія.
2. Структура та класифікація інноваційних технологій навчання у вищій освіті.
3. Технологія ситуаційного навчання у підготовці майбутніх педагогів.
4. Технологія інтерактивного навчання у закладі вищої освіти.
5. Проєктна технологія навчання та її застосування у закладі вищої освіти
6. Інформаційно-комунікаційні технології навчання у ЗВО.

Навчальна дисципліна «**Теорія і методика організації науково-педагогічних досліджень**»:

1. Наука і наукові дослідження у сучасному світі.
2. Методологія та принципи наукового дослідження.
3. Методи наукового дослідження: теоретичні, емпіричні, експериментальні, статистичні.
4. Навчально-дослідна та науково-дослідна робота студентів.
5. Інформаційне забезпечення наукової роботи.
6. Підготовка рефератів та курсових робіт як форм науково-дослідницької роботи здобувачів вищої освіти.
7. Сутність, структура та етапи виконання кваліфікаційної роботи.
8. Академічна доброчесність у контексті науково-дослідницької діяльності.
9. Методика підготовки наукової публікації.

Навчальна дисципліна «**Методика викладання у вищій школі**»:

1. Предмет, завдання, основні категорії методики викладання у вищій школі.
2. Освітнє законодавство у сфері вищої освіти.
3. Сутність викладання на засадах лідерства. Інтерактивні технології у вищій школі.
4. Методи студентоцентрованого навчання та викладання.
5. Методи побудови роботи в групі.

6. Методика підготовки та проведення лекцій у вищій школі.
7. Методика проведення практичних та семінарських занять у вищій школі.
8. Методика організації і контролю самостійної, індивідуальної та науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти.
9. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Кожен білет складається з двох питань.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Оцінювання знань вступників до аспірантури за результатами вступного іспиту здійснюється членами комісії на основі отриманих відповідей на питання білетів. Оцінювання відбувається за шкалою 100-200 балів. Відповіді вступників оцінюються окремо за кожним питанням усіма членами комісії. Потім визначається середня кількість балів за результатами усіх питань виставлених членами комісії.

181-200 балів - означає: відповідь правильна, повна, довершена, обґрунтована, достовірна, точна, не викликає сумнівів у членів комісії;

141-180 - означає: відповідь правильна, достовірна з незначними неточностями, не викликає сумнівів у членів комісії;

100-140 - означає: відповідь у цілому правильна, проте із значною кількістю помилок, неповна, неточна, недовершена, незакінчена, необґрунтована, викликає уточнюючі запитання у членів комісії;

Незадовільно - означає: відповідь неправильна, недостовірна, викликає дискусію у членів комісії.

Вступний іспит вважається складеним за умови отримання здобувачем не менше 100 балів.

Іспит проходить в усній формі

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

<i>Рівень</i>		<i>Бали</i>	<i>Характеристика усних відповідей</i>
Не склав		0 – 99	Вступник називає окремі поняття навчальної програми, не відповідає на запитання екзаменатора
Склав	Початковий	100	Вступник виявляє поверхові знання навчальної програми; за допомогою екзаменатора розкриває суть запитання.
		101 – 109	Вступник виявляє поверхові знання навчальної програми; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає грубі порушення норми літературної мови
		110 – 119	Вступник відтворює частину навчального матеріалу; самостійно називає окремі поняття запитання; допускає порушення норми літературної мови
	Середній	120 – 129	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні,

			демонструє початкові вміння; допускає значні помилки в мовленнєвому оформленні
		130 – 139	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає помилки у викладі матеріалу, здатний описати педагогічні процеси; допускає помилки в мовленнєвому оформленні
		140 – 149	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає помилки у викладі матеріалу, володіє матеріалом на середньому рівні, допускає помилки в мовленнєвому оформленні. Вступник частково розкриває питання.
Достатній		150 – 159	Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал
		160 – 169	Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки
		170 – 179	Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє частково евристичний інтерес
Високий		180 – 189	Вступник ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в педагогічному матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу соціально-педагогічних явищ, наводить приклади соціально-педагогічних досліджень
		190 – 199	Вступник ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу соціально-педагогічних явищ, наводить

			приклади соціально-педагогічних досліджень та з власного соціально-педагогічного досвіду
		200	Вступник ґрунтовно, повно та послідовно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу соціально-педагогічних явищ, наводить приклади соціально-педагогічних досліджень та з власного соціально-педагогічного досвіду

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 384 с.
2. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія: навчальний посібник. Дніпро : Ідея, 2014. 416 с.
3. Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г. Основи сучасного виховання : навчальний посібник. Полтава : ПП «Астроя», 2015. 345 с.
4. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2019. 223 с.
5. Коберник О.М., Прищепа С.М. Дидактика вищої школи : навчальний посібник. Умань: Візаві, 2021. 167 с.
6. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Київ : Знання, 2023. 215 с.
7. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Київ : Знання, 2019. 387 с.
8. Малихін О.В., Павленко І.Г., Лаврентьєва О.О., Матукова Г.І. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2017. 261 с.
9. Механізми оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції: монографія / Авт.: О. Воробйова, М. Дебич, В. Луговий, О. Оржель, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, К. Трима; за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України, 2020. 220 с.
10. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 500 с.
11. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / уклад.: М. В. Кудла, В. О. Коблик. Умань : Сочінський М. М., 2021. 186 с.
12. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2018. 120 с.
13. Теорія і методика виховання: сучасні тенденції розвитку : навчальний посібник. / О. М. Коберник, Н. В. Безлюдна, В. В. Бойченко. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. 292 с.
14. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Київ : «Академвидав», 2016 164 с.
15. Чирва Г. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Умань : Візаві, 2018. 188 с.
16. Шквир О. Л. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. 2-ге вид., допов. і перероб. Хмельницький : ХГПА, 2020. 94 с.
17. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчальний посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.); НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ; Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с.